

okupace v době míru, suverenita nad vzdušnou oblastí; části státního území: národní vody a řeky, kanály, jezera, ostrovy, mezinárodní služebnosti.) IV. Jurisdikce (teritoriální, personální; exteritorialita; jurisdikce na širém moři: pojetí jeho a svoboda moře, podmořské kabely). V. Odpovědnost států. (Druhy a povaha; pro porušení smluvních závazků, za dluhy; odpovědnost federativních a jiných složených států.) VI. Jednotlivec v mezinárodním právu. (Národnost, opce, denacionalisace, dvojí státní příslušnost, naturalisace, ztráta státní příslušnosti, stát, příslušnost korporací, bezstátnost; cizinci: připuštění, vypovězení, postavení ve státě, vydání; minority.) VII. Diplomatická a konsulární privilegia a výsady. (Stálí diplomatictí zástupcové; speciální zástupcové: delegáti na mezinárodních konferencích — jejich privilegia a imunity; zaměstnanci Společnosti národů; konsulové.) VIII. Smlouvy. (Pojetí, mnohostranné smlouvy; podmínky platnosti; registrace; části smluv; právo k uzavírání smluv a ústavní omezení jich; výhrady smluvní; ratifikace a účinnost; účinnost vůči třetí straně; zánik; interpretace smlouvy a jich speciální typy.) IX. Mezinárodní organizace a administrativa. (Společnost národů; Mezinárodní úřad práce; jiné orgány mezinárodní správy.) X. Spory. (Arbitráž: řízení; Stálý dvůr mezinárodní spravedlnosti: organizace; zprostředkování.) XI. Válka a neutralita. (Všeobecné; válka na souši, na moři, ve vzduchu; kontraband; blokáda.) Československo je v této sbírce zastoupeno řadou nálezů a rozhodnutí Nejvyššího soudu a Nejvyššího správního soudu, citovaných podle Vážného a Bohuslava, jež uspořádal Dr. J. Šimák. Neocenitelný význam tohoto »Annual digest« je ten, že činí přístupnými pro mezinárodní právo a jeho studium významná rozhodnutí početných soudních — jak mezinárodních tak i státních dvorů a arbitrážních tribunálů, jež jsou vzorně systematicky a neobyčejně přehledně v ní roztržena, poskytující dokonalý obraz o nynějším stavu mezinárodního práva a dokazující, lépe než mnohé theoretické úvahy jeho i dnes, sice zřídka, ale přece ještě, popíranou positivčnost. J—k.

Sborník prací k padesátým narozeninám Karla Engliša. V Praze, 1930. Vydán jako 50. svazek Sbírký spisů právnických a národohospodářských, nákladem fy. Barvič & Novotný v Brně, Orbis akc. spol. v Praze. 8°. Str. 560. Cena 100 Kč.

Englišův sborník jest tak obsáhlý, že nelze ani povrchně se obíratí všemi příslušníky, ač některé zajímavé pokusy o prohloubení a reformu jeho teleologie (Loevenstein, Neubauer) neb příspěvky k živým ještě debatám (Kallab, Vybral) by k tomu hodně sváděly. Kniha se zabývá E-ovou osobností a činností zevrubně, jen snad E. jako publicista byl opomenut. Všecky články — což jest výjimkou při takových sbornících — jsou vysoké úrovně. Jest to nejen zásluha redakce prof. Weyra a Dr. Vybrala, ale jistě i E-ovou, který si dovedl vybrat takové přátele, spolupracovníky a žáky. Není pochyby, že tato kniha se stane na dlouhou dobu důležitým pramenem naší odborné literatury. K tomu přispívá již účast předních našich úředníků ministerstva financí; jejich výklad k finančním zákonům, kterých namnoze sami byli autory, jest takřka autentický.

Sborník sám, nehledě k obsahu, jest již do jisté míry oslavou E-ovu, neboť tvoří 50. svazek sbírky, jež počali vydávati E, s prof. Weyrem pro mladou právníckou fakultu v Brně.

Sborník jest rozdělen na čtyři části: národohospodářskou, finančně-vedeckou, právně-noetickou a dogmatickou a na část o problémech veřejné správy. K němu jest přidán přehled E-ovy literární tvorby, pořízený Dr. Vladimírem Vybralem.

První polovička části národohospodářské jest čistě theoretická a podobá se tím hodně částí noetické. V obou těchto oddílech vystupují do popředí — jak jsme se již zmínili — E-ovy žáci. Ale právě takové

pokusy, revidovatj některé poznatky E-ovy teleologie, jak činí Loevenstein (Teleologie jako myšlení ve zvláštní soustavě pojmů), který si všímá hlavně teleologické racionality, nebo Neubauer (Problém vůle v poznávání normativním a teleologickým), který zase hledí adoptovatj vhodněji E-ův noetický trialismus, jsou jen dokladem její životnosti. Totéž lze říci o stati Vybralově (Problematika principu hospodárnosti v hospodářské teorii), která jest příspěvkem k živé ještě diskusi mezi E-em a Loevensteinem, nebo Kallabově (In margine Englišova třídění věd), kde pod skromným titulem jest provedena nejen skvělá analýsa Englišova třídění věd, nýbrž zejména věnována pozornost sociologii — věc to po Weyrově kritice sociologie neobyčejně zajímavá. Z Englišových žáků ještě prof. Zeman v článku »O pojmu účele ve světě hospodářské« podává historický přehled filosofických názorů o tomto předmětu. Englišovy teorie si konečně v první části všímá ještě prof. Krejčí a rozvádí některé námitky proti ní, známé jž z jeho Učebnice zemědělské politiky — jest přirozené, že všechny články nejsou psány v duchu Englišovy teorie. Tak hned úvodní svěže štylisovaná studie Čechrákova (Několik glos k metodologii ekomoniky) si vůbec nevšímá Englišovy nauky a nezaujímá vůči ní žádného stanoviska. Ještě více články praktiků jsou napsány sice při příležitosti Englišova jubilea, avšak bez bližšího vztahu k němu. Tak jest tomu zejména u informativního článku Baschova (Zlatá měna o válce), Pospíšilova (Hlavní zásady měnové v díle Společnosti Národů) a Chylikova (Nové dovozní listy československé), z větší části též u historicky přehledné studie Kalouskovy (Problém deflace a stabilisace v československé měnové politice) a Kudelovy (Sanace a konsolidace našeho peněžnictví) i u příspěvku býv. kolegy Englišova Sýkory (O dnešní domácí rudné základně železářství v Čechách). I Stibralův článek (O měnové politice Englišově) je spíše objektivním referátem než analýsou. Listův článek (Vývoj elektrisace na Moravě a ve Slezsku) připomíná E-e jako samosprávného politika, kdežto Auerhanův příspěvek jest vzpomínkou na E-ovou statistickou práci.

Část druhá finančně-vědecká jest vytvořena vesměs z příspěvků vedoucích úředníků našeho ministerstva financí. Jest přirozeno, že zde může jít jen o výklad zákonů a jiných opatření naší finanční správy, ne o jejich kritiku ani vědeckou. Ani zde přispívatelé nemají nedostatek látky při vypočítávání E-ových zásluh. Hned první články si všímají nejdůležitějších tří činů Englišovy finanční politiky, totiž reformy přímých daní (Bajer: Zvláštní daň výdělková v reformě přímých daní), konsolidace státního dluhu (Brabenec) a problematiky finančního řádu (Janík a Kalfus). Přímo kabinetním kouskem v naší odborné literatuře dosud ojedinělým je studie Tillova »Daň z lihu a její funkce v našem národním hospodářství«. Ani zde nechybí aktuality: B. Heide referuje o železničních daních dopravních, B. Novotný o paušalování daně z obrátu u textilií. Menší články napsal E. Martinec (Placení cla a měna) a V. Plocar (Finanční politika Dra Karla Engliše).

Z článků z třetí části, pokud jsme se o nich ještě nezmnli, sluší uvést hned úvodní synthetickou studii prof. Čády (Historie právní a hospodářská), jest to monografie ještě pro naši literaturu ojedinělá. Příspěvky dvou významných kolegů Englišových prof. Sedláčka (Problém interpretace normy) a prof. Weyra (O praktické funkci normy) jsou na první pohled bez vztahu k vědecké tvorbě Englišově, avšak Sedláček hned v prvních odstavcích své studie uvádí, že teleologie Englišova jest manentně spjata s normologií, neboť obě pracují s normami, jenom že každá s jiného hlediska, totiž normologie s normami heteronomními, teleologie s obsahem všech možných norem. Weyr zase ve svém článku potírá psychologismus v právní vědě, podobně jako Engliš ve svém posledním příspěvku do Ročenky právnické fakulty kritisuje Liefmanna.

Prof. Laštovka oceňuje v článku »O řízení rozpočtovém u korporací územních« jeden z nejdůležitějších Englišových zákonů s hlediska veřejného práva. Konečně jsou zde příspěvky od prof. Kizlinka (Právní věda a právní věda), docenta Procházky (Normativní teorie a tvorba práva) a doc. Stránského (O předmětu tiskové opravy). Nejmladší vědecká generace brněnské právnické fakulty jest zde zastoupena článkem Bulínovým a Chytilovým.

Poslední čtvrtá část o problémech veřejné správy si všímá po výtce zřehospodárnění veřejné správy. K. Chochole upřímně ukazuje na nutnost takové ekonomisace, dává k tomu několik podnětů a ukazuje na Englišovu iniciativu v tom ohledu. Povšechný přehled o těchto problémech podává v úvodní studii F. Braun (Ekonomisac v československé státní správě) po stránce spíše praktické a po stránce teoretické prof. Dominik (Výběr funkcionářů veřejné správy). Velice důkladná a obsažná je studie Kollarova (Vědecké řízení veřejné správy) s hojnými odkazy na literaturu a četným srovnáváním s cizinou. Nejvíce praktického materiálu o tomto předmětu snesl E. Lippanský v článku »K otázce zřehospodárnění finanční správy.«

Jak patrné, jest tato pocta teprve padesátiletému Englišovi v naší literatuře dílem ojedinělým. Kniha i po stránce vnější jest důstojně vypravena; na začátek jest připojena reprodukce Hlavicova portrétu Engliše jako prvního rektora Masarykovy universitty. Dr. Čákr.

Dr. Rudolf Hotowetz: Vývoj Všeobecného pensijního ústavu od roku 1919 do roku 1930. V Praze, 1930, str. 34. — Práce tato podává úplnou a přehlednou informaci o stavu Všeobecného pensijního ústavu od převratu do nynější doby. Pisatel zmiňuje se nejprve o legislativní práci, která byla za republiky na poli pensijního pojištění vykonána a přechází pak k pojednání o rozvoji pensijního pojištění; ciferně dokládá, jak vzrůstal počet pojistěnců, poukazuje na vzrůst dávek, nejdůležitější to agendy pro pojištěnce a uvažuje, jak bude třeba dávkovou službu vybavit, aby vyhověla stále stoupajícím požadavkům. Léčebná péče ústavu, která jako preventivní byla zavedena teprve po převratu, doznala velkého rozšíření jako velmi důležitý obor agendy ústavní; ústav v nejbližší době vybuduje své vlastní sanatorium pro choroby plicní. Ústavní ozdravovny v Luhačovicích a Mariánských Lázních vykonaly již dobré služby a jedná se o stavbu nových léčebných ústavů. Podpory v nezaměstnanosti poskytuje ústav svým členům podle obdobných zásad, používaných u nás při systému gentském. Matematické oddělení ústavu, po převratu nově zřícené, kromě běžné agendy a prací, spojených s legislativní činností, provedlo likvidace různých náhradních zařízení, připravilo reformu připojištění a vybuodovalo statistickou službu. Finanční system pensijního pojištění založen je na poznání, že výplata důchodů stále stoupá. Nebude již trvati mnoho let, kdy příjem pojistného nepostačí k výplatě důchodů a kdy budou museti býti dosazovány úroky z dříve uložených kapitálů vždy větší a větší mírou, až na konec budou pohlcovány skoro úplně. Proto finanční system, na kterém je založeno pensijní pojištění, shromažďuje v prvních letech větší kapitály, než je okamžitě zapotřebí k výplatě důchodů, čímž však docíljuje té neocenitelné přednosti, že zachovává stále stejnou výši placených příspěvků a umožňuje tím přesnou kalkulaci podnikatelovu, kdežto každý jiný system působí za krátko stále a rychle stoupaní příspěvků, které na konec musí dosáhnouti nesnesitelné výše. Ukládací politika ústavu snaží se s úspěchem o to, aby kapitály ústavu byly uloženy sice naprosto bezpečně a na úrok, který je podkladem systému, o němž byla zmínka, ale při tom dostatečně likvidně tak, aby nebyly odnímány domácímu hospodářství, nýbrž mu byly zase v míře co možno největší vráceny k dobrým a produktivním investicím a aby při tom byl brán slušný zřetel k pramenům, z nichž pojistné ústavu